

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Σολωμός
Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ

1 [18.]

.....

.....
Έκοίτα, κι ήτανε μακριά ακόμη τ' ακρογιαλί·
«Άστροπελέκι μου καλό, γιά ξαναφέξε πάλι!»
Τρία άστροπελέκια έπέσανε, ένα ξοπίσω στ' άλλο
Πολύ κοντά στήν κορασιά μέ βρόντημα μεγάλο·
5 Τά πέλαγα στήν άστραπή κι ό ούρανός άντήχαν,¹
Οί άκρογιαλιές καί τά βουνά μ' όσες φωνές κι άν είχαν.

2 [19.]

Πιστέψετε π' ό,τι θά πω είν' ακριβή άλήθεια,
Μά τές πολλές λαβωματιές πού μ'όφαγαν τά στήθια,
Μά τούς συντρόφους π'όπεσαν στήν Κρήτη πολεμώντας,
Μά τήν ψυχή πού μ' έκαψε τόν κόσμο άπαρατώντας.
5 (Λάλησε, Σάλπιγγα! κι εγώ τό σάβανο τινάζω,
Καί σχίζω δρόμο καί τς άχνούς αναστημένους² κράζω:
«Μήν είδετε τήν όμορφιά πού τήν Κοιλάδα άγιάζει;
Πέστε, νά ιδείτε τό καλό έσεις κι ό,τι σ'ας μοιάζει.³
Καπνός δέ μένει από τή γή· νιός ούρανός έγίνη·
10 Σάν πρῶτα έγώ τήν άγαπῶ καί θά κριθῶ μ' αυτήνη.
— Ψηλά τήν είδαμε πρῶι· τῆς τρέμαν τά λουλούδια
Στή θύρα τῆς Παράδεισος πού έβγήκε μέ τραγούδια·
Έψαλλε τήν Άνάσταση χαροποιά⁴ ή φωνή τῆς,

---

¹ αντήχαν (αντήχασαν· σχηματισμένο όπως το Έκοίτα του στ. 1)· αντηχούσαν
² αχνούς αναστημένους· εγερθείσες σκιές των θανόντων (αχνός: αμυδρή φιγούρα, έτοιμη να σβήσει)
³ ό,τι σας μοιάζει· οι άλλες σκιές αναστημένων (ή, ίσως, άγγελοι)· «σαν κι εσάς»
⁴ χαροποιά· εκφράζοντας ζωηρά τη χαρά της

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Κι ἔδειχεν ἀνυπομονιά γιά νά ἔμπει στό κορμί της·

- 15 Ὁ οὐρανός ὀλόκληρος ἀγρίκαε⁵ σαστισμένος,
Τό κάψιμο ἀργοπόρουνε ὁ κόσμος ὁ ἀναμμένος·
Καί τώρα ὀμπρός⁶ τήν εἶδαμε· ὀγλήγορα σαλεύει·
(Ὅμως κοιτάζει ἐδῶ κι ἐκεῖ καί κάποιονε γυρεύει).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Ο Δ. Σολωμός αντλεί, κατά κύριο λόγο, την ποιητική του έμπνευση από την ελευθερία, τη φύση και τη θρησκεία. Για καθένα από τα παραπάνω γνωρίσματα, να γράψετε ένα αντίστοιχο παράδειγμα από τα αποσπάσματα του ποιήματος «Ο Κρητικός» που σας δόθηκαν.

Μονάδες 15

- B1.** Σύμφωνα με τον Ε. Καψωμένο, στον «Κρητικό» του Δ. Σολωμού η «αφηγημένη» ιστορία έχει ως άξονα τη «δοκιμασία». Να βρείτε (μονάδες 8) και να σχολιάσετε (μονάδες 12) δύο σημεία του κειμένου τα οποία επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη.

Μονάδες 20

- B2. α)** Να συνδυάσετε τα εκφραστικά μέσα (στήλη **A**) με τους στίχους του ποιήματος του Σολωμού «Ο Κρητικός» (στήλη **B**), αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της πρώτης στήλης με έναν αριθμό της δεύτερης.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. Προσωποποίηση	1. Ἐκοίταα, κι ἦτανε μακριά ἀκόμη τ' ἀκρογιαλί
β. Πλεονασμός	2. Ὁ οὐρανός ὀλόκληρος ἀγρίκαε σαστισμένος
γ. Παρήχηση	3. Μά τήν ψυχή πού μ' ἔκαψε τόν κόσμο ἀπαρατώντας
δ. Μεταφορά	4. «Μήν εἶδετε τήν ὀμορφιά πού τήν Κοιλιάδα ἀγιάζει; Πέστε, νά ιδεῖτε τό καλό ἐσεῖς κι ὄ,τι σᾶς μοιάζει. Καπνός δέ μένει ἀπό τή γῆ· νιός οὐρανός ἐγίνη· Σάν πρῶτα ἐγώ τήν ἀγαπῶ καί θά κριθῶ μ' αὐτήνη. – Ψηλά τήν εἶδαμε πρῶι· τῆς τρέμαν τά λουλούδια
ε. Ερωταπόκριση / υποφορά-ανθυποφορά	5. «Ἄστροπελέκι μου καλό, γιά ξαναφέξε πάλι!»

Μονάδες 10

- β)** Να σχολιάσετε το περιεχόμενο και τον λειτουργικό ρόλο της εικόνας των στ. 11-12 του αποσπάσματος 2 [19].

– Ψηλά τήν εἶδαμε πρῶι· τῆς τρέμαν τά λουλούδια
Στή θύρα τῆς Παράδεισος πού ἐβγήκε μέ τραγούδια·

Μονάδες 10

⁵ αγρίκαε· τη φωνή του Θεού

⁶ τώρα ὀμπρός· μόλις πριν από λίγο

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Γ1. Να σχολιάσετε τους παρακάτω στίχους:

**α) Πιστέψετε π' ὅ,τι θά πῶ εἶν' ἀκριβή ἀλήθεια,
Μά τές πολλές λαβωματιές πού μῶφαγαν τά στήθια,
Μά τούς συντρόφους πῶπεςαν στήν Κρήτη πολεμώντας,
Μά τήν ψυχή πού μ' ἔκαψε τόν κόσμο ἀπαρατώντας.**

σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων (μονάδες 15) και

**β) [...] Καί τώρα ὀμπρός τήν εἶδαμε· ὀγλήγορα σαλεύει·
Ἵμως κοιτάζει ἐδῶ κι ἐκεῖ καί κάποιονε γυρεύει»).**

σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων (μονάδες 10).

Μονάδες 25

Δ1. Στα κείμενα του Δ. Σολωμού και του Α. Δημουλά που σας δίνονται, να εντοπίσετε (μονάδες 5) και να σχολιάσετε (μονάδες 15) τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές ως προς το περιεχόμενο.

Μονάδες 20

Άθως Δημουλάς

ΟΡΦΕΥΣ

Τήν πρώτη φορά, ἡ ζωὴ τῆς ἀγαπημένης σου
ἔσβησε ὅπως τῶν θνητῶν ὅλων, ἄν και
πρόωρα κάπως κι ἀναπάντεχα. Ἡ ἀπώλειά της
δυστυχία σου. Τόση, ὥστε οἱ θεοί, ἀπὸ οἶκτο
γιὰ σένα, κι ἄλλη ζωὴ τῆς χάρισαν, δεύτερη.
Πού, ὅμως, πρὶν τὴ ζήσει, ἔσβησε
ἡ ἀνυπομονησία σου —ιδιότητα πολὺ ἀνθρώπινη.

Τώρα, μαζί της γιὰ νὰ βρῖσκεσαι,
ἕνας μονάχα σοῦ ἀπομένει δρόμος.
Ἵως τὰ μισὰ τὸν ξέρεις. Πιὸ πέρα
τώρα, πέρ' ἀπ' τὴν πύλη —τοῦ Ἴδη—
πρέπει νὰ προχωρήσεις. Ἵμως
τὴ διώχνεις τέτοια σκέψη. Γιατὶ,
ὡς φαίνεται, ἀπ' ὅ,τι ζοφερὸ εἶδες
μέχρις ἐκεῖ, ἡ ζωὴ, ἀκόμα
καὶ χωρὶς τὴν Εὐρυδίκη, γλυκιὰ εἶναι.
Τόσο, πὸν ἀνενδοίαστα, ἀδίσταχτα

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

τὴν προτίμησες —ἀπόφαση πολὺ ἀνθρώπινη.

Βέβαια πιά, ἡ λύρα σου σὲ τόνους
μεγαλόπνοους βαθιᾶς μελαγχολίας
θὰ ψάλλει τὸν χαμένο ἔρωτα,
σὲ τόνους ποὺ ἴσως συγκινητικότερους
δὲν ἔχει ἀκούσει ὁ κόσμος.

Ἄλλὰ

πιὸ δυνατοὺς, πιστεύω, τόνους, καὶ συνεπεῖς
καὶ γνήσιους θὰ ἔδινε ἡ λύρα, ἂν ἔψελνε
ἄλλα, πιὸ μικρὰ πράγματα, πιὸ ἀπλά:
αὐτά, ποὺ στὴ ζωὴ σὲ κράτησαν.

Ἄθως Δημουλάς, *Τα ποιήματα 1951-1985*, Εκδ. Ἴκαρος 1999, σσ. 41-42

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- 2. Να γράψετε** το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
- 4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη** είναι αποδεκτή.
- 5. Διάρκεια εξέτασης:** τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6. Ωρα δυνατής αποχώρησης:** 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ